

Psykisk helsevernloven

Riedl TR, Elde WD.

Psykisk helsevernloven

Med nøkkelkommentarer. 291 s.

Oslo: Cappelen Akademisk, 2008. Pris NOK 368
ISBN 978-82-02-27331-6

Tvang i psykiatrien er omstridt. De aller fleste som arbeider i det psykiske helsevern, vil nok mene at tvangstiltak noen ganger er nødvendig for å kunne hjelpe pasienter gjennom en fase preget av psykotisk

fungering. Hvilke pasienter som bør omfattes av en slik ordning og hvor lenge tvangen bør vare, er det nok mer delte meninger om. Jeg hører til de som mener at «frivillig behandling» som skal være normen i all pasientbehandling, i en del tilfeller ekskluderer de dårligste fra oppfølging over tid. For helsevesenet kan det være «besparende» at pasienter ikke ønsker oppfølging. I noen tilfeller tror jeg at behandlere skyver regelverket foran seg for å ekskludere pasienter som ikke makter å følge opp behandlingstilbudet, i andre tilfeller kan nok overgrep skje fordi regelverket ikke blir fulgt. Begge deler er galt.

Dette er en bok som medisinerer som arbeider med pasienter med psykiske problemer, vil ha nytte av. Boken er skrevet av to jurister som har forståelse for hvordan det psykiske helsevern fungerer. Dette er en praktisk bok, ikke bare en formell beskrivelse av regelverket. Forfatterne har konsultert avdelingsoverlege Asbjørn Restan underveis, dette må ha vært et godt samarbeid.

Etter noen innledende kommentarer er bokens disposisjon den samme som lovens. Alle kapitler og paragrafer presenteres, og det er en instruktiv tekst for hvert avsnitt. Det er tatt med premisser fra forarbeidene og viktige høyesterettsdommer. Det jeg finner spesielt positivt, er at forfatterne også har omtalt hva de ulike avsnittene ikke omfatter og henvist til andre relevante bestemmelser som regulerer slike forhold. Jeg finner at de ulike kommentarene stort sett er utfyllende, uten å være preget av lange juridiske formuleringer. Teksten er også hendig satt, det er brede marger med stikkord for de ulike temaene som omhandles. Dette gjør at man lett kan finne det man har behov for å øyeblikket.

Bakerst er det tatt inn sentrale forskrifter i fulltekst, litteraturhenvisninger og stikkordsregister. På omslagene innsider er det også hendige flytskjemaer for ulike vurderinger og vedtak som må gjøres ved etablering av tvungent psykisk helsevern (for-siden) og hvor de ulike tiltakene gjennom-

gått i kapittel 4 formelt beskrives (baksiden).

Det kan ikke bare være leger i det psykiske helsevern som vil ha glede av denne boken. Også allmennpraktiserende leger vil kunne slå opp og finne nyttig informasjon om det regelverket som gjelder i den psykiatriske spesialisthelsetjenesten.

Randi Rosenqvist

Den rettsmedisinske kommisjon
Oslo

Helsefarlige relasjoner

Dalsegg A, Wesche I.

Ut av psykopatens grep

Hvordan komme fri fra helsefarlige mennesker.
320 s. Oslo: Aschehoug, 2008. Pris NOK 349
ISBN 978-82-03-23578-8

Forfatterne ønsker først og fremst at denne boken skal være til hjelp, støtte og opplysning for mennesker som har vært i nære relasjoner til helsefarlige mennesker. Selv om ingen av forfatterne er fagfolk innen psykiatri eller psykologi,

har de satt seg grundig inn i litteraturen omkring psykopatibegrepet og spesielt offerets rolle. Selv om det er angitt at dette på mange måter er en selvhjelpsbok, angir de også at den vil være nyttig for andre som vil lære om helsefarlige mennesker, psykopatisk atferd og hvordan dette blant annet kan ramme familier og arbeidsplasser.

Det er sju kapitler og en rekke underkapitler. Bakerst er det en liste over aktuelle hjelpeinstanser samt en kortfattet litteraturliste. Språket er lett og nesten fri for faguttrykk. De få som er, blir veldig godt forklart. Oppbygningen er kronologisk. Først får vi noen levende historier fra virkeligheten, deretter en beskrivelse av både den «milde» hverdagspsykopaten og den mer «tunge» psykopaten med en ofte kriminell løpebane. Det gis en meget god beskrivelse av hvordan det oppleves for personer å bli utsatt for mennesker med psykopatiske trekk.

Hvordan psykopaten kan bli rasende eller straffe andre mennesker ved å bli tause når de sier/gjør noe som ikke faller i smak, skildres på en lettfattelig måte. Videre hvordan de på ulike måter påfører andre smerte og problemer uten selv å føle noen form for skyld eller anger. Barns opplevelse av å ha en forelder med psykopatiske trekk har også fått sin rettmessige og viktige plass.

Den siste delen tar for seg hvordan man skal komme seg ut av slike relasjoner. Det

som kan gjøre det vanskelig for offeret å dra sin vei, er at en person med psykopatiske trekk på en eller annen underfundig måte kan vekke medlidenhet og omsorg. Her kommer forfatterne med mange nyttige tanker og innspill som bør være nyttig for de fleste som får pasienter med slik problematikk på kontoret. En rekke ulike mestringsmåter som kan hjelpe offeret videre, blir beskrevet.

Både beskrivelsene av offerets rolle i slike relasjoner og hvordan de kan komme seg ut av slike destruktive relasjoner, har gjort dette til en viktig, nyttig og spennende bok.

Jan Ivar Røssberg

Avdeling for forskning og undervisning
Ullevål universitetssykehus

Helserett for viderekomne

Mår N, Andenæs B, red.

Klagenemnder – rettssikkerhet og effektivitet

378 s, tab, ill. Bergen: Fagbokforlaget, 2008.
Pris NOK 359
ISBN 978-82-450-0512-7

Dette er ei artikkel-samling, delt i to bolkar. Den første bolken inneholdt artiklar om korleis nemnder er brukte som garantiar for rettstryggleiken i den norske forvaltninga, rett nok med vekt på nemnder innanfor

velferdsretten. Den andre bolken handlar om forhold knytte til avgjerder i Helsepersonellnemnda. Mange av tekstane byggjer på foredrag haldne ved femårsjubileet for denne nemnda hausten 2006.

Sjølv om dei fleste tekstane i den første bolken nyttar døme frå helseretten, har desse eit ganske prinsipielt preg over seg. Hovudinstrykket etter å ha lese desse er at nemndsordningane kviler på eit rettspolitisk grunnlag som er lite gjennomarbeidd. Dei ligg så å seie ein stad mellom forvaltninga og domstolane. Asbjørn Kjønsdal foreslår i artikkelen sin ei samling av dei ulike nemndene til ei form for velferdsdomstol. Etter å ha lese denne delen av boka høyrest det slett ikkje ut til å vere så dumt.

Dei aller fleste tekstane i andre bolken koplar teori og empiri på ein mykje meir omfattande måte enn det ein brukar finne i helserettslege bøker. Dette er då også styrken ved denne. Dei fleste tekstane handlar om norske tilhøve, men ein artikkel om administrative reaksjonar mot helsepersonell i Sverige og ein om dei nye EU-reglane om godkjenning av helsepersonell utvidar perspektivet med interessante vinklingar.

Likevel vil det truleg vere artiklane om